

PSİKOLEKTİF

SAYI 25 - KASIM - ARALIK 2023 DERGİSİ

KİMLİK

4 EDITÖRDEN

5 “KİMLİK KARMAŞASI”
SÜLEYMAN BAŞ

9 KİMLİK GELİŞİMİNİN
UYUM SORUNLARINA
ETKİSİ
BERİVAN ACET

13 ERGENLİK DÖNEMİNDE
AİLE İLETİŞİMİ VE
KİMLİK GELİŞİMİ
SEMİH ÜLKER

**CİNSEL KİMLİK VE İLİŞKİLİ
KAVRAMLAR**

MÜCAHİT AKKAYA

16

**KÜLTÜREL KİMLİK
BAĞLAMINDA SAĞIR
TOPLUMU**

SİNEM YILMAZ

18

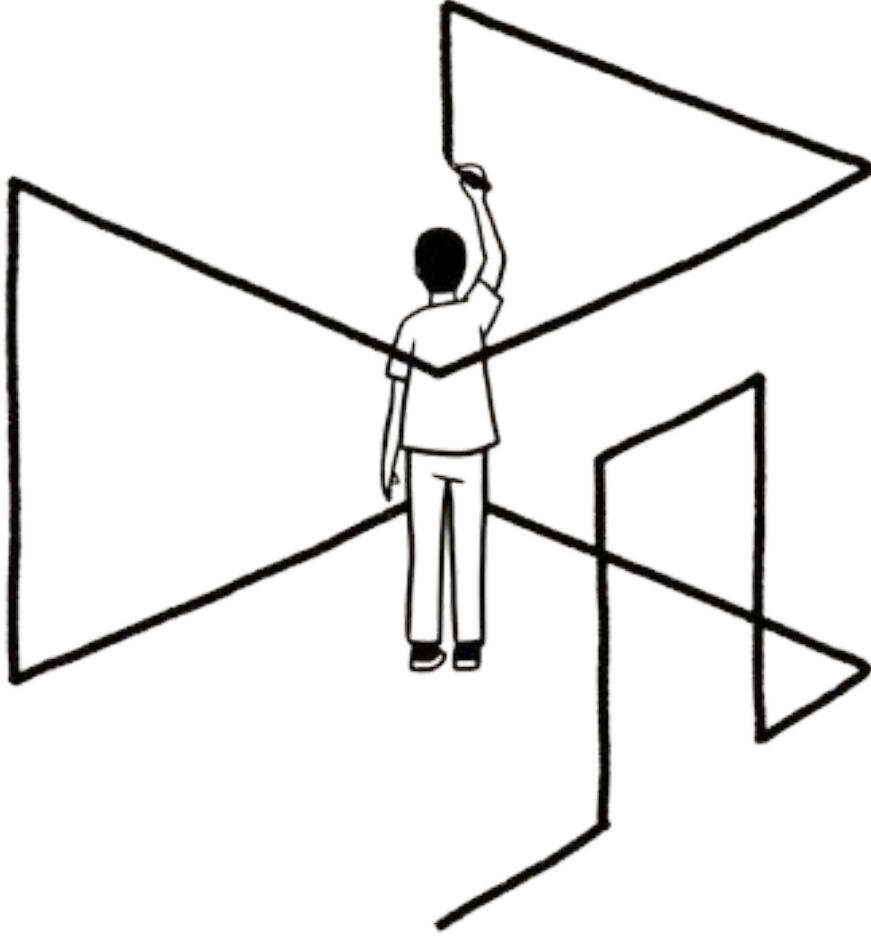
**GÖÇMENLERİN KİMLİK VE
AİDİYET ARAYIŞI**

İDİL SERA ERFENEK

21

KAYNAKÇA

23

EDİTÖRDEN

Kimlik, bireyin kendini dünyasını anlaması, kabul etmesi ve diğerleriyle olan ilişkilerinde şekillendirdiği temel bir kavramdır. Bu kavram, bireylerin soyadları veya kimlik kartlarındaki bir numara ile sınırlı olmaktan ziyade derinlemesine bir keşfe yol açan karmaşık ve çok katmanlı bir olgudur. Bireylerin geçmişi, kültürel bağları, inançları, deneyimleri ve değerleri, benzersiz bir kimlik oluşturmalarına katkıda bulunur.

Bu sayıda, kimlik temasını gelişim dönemlerinden aile içi iletişime, uyum sorunlarından kültürel bağlamda var olan bireysel etiketlemelere, cinsel kimliklerden göçmenlerin aidiyet arayışına kadar geniş bir perspektifte ele aldık.

Umuyoruz ki, bu sayı sizlere kendi kimliğinizi keşfetme ve başkalarının farklılıklarını anlama konusunda ilham verici bir deneyim sunar. Keyifli okumalar dileriz.

editör -

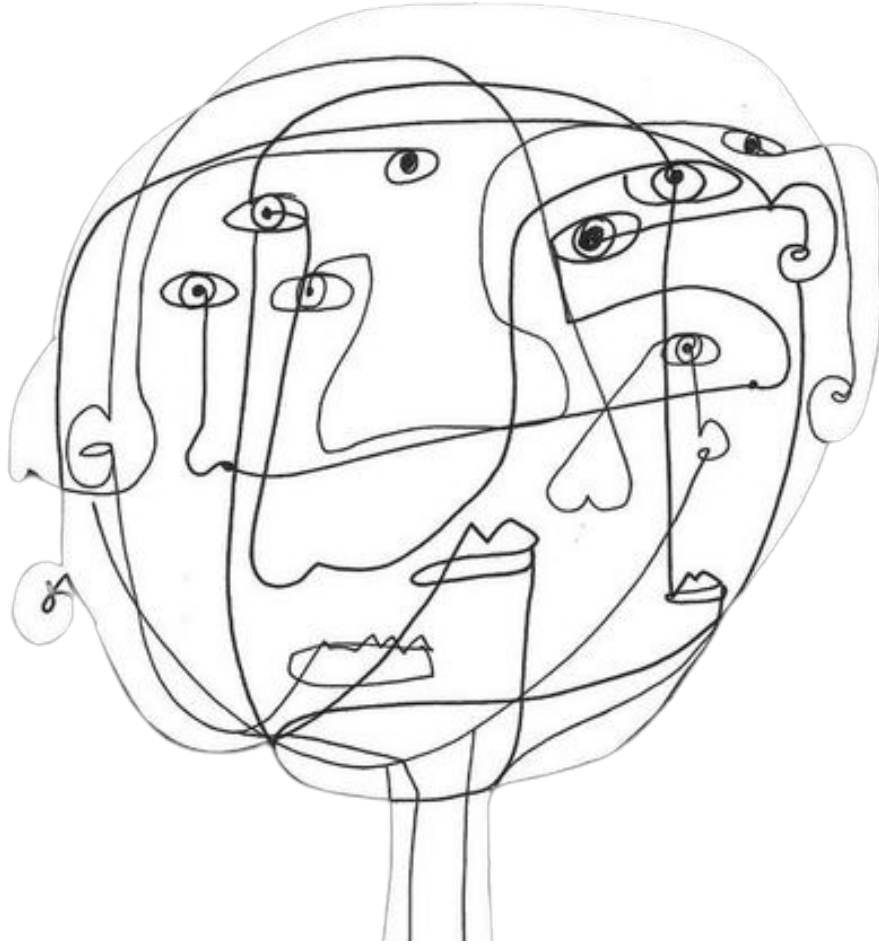
Mücahit Akkaya, Kadriye Ulus

dergi tasarım/düzenleme -

Kadriye Ulus

kapak fotoğrafı -

richardhellergallery.com

“KİMLİK KARMAŞASI”

SÜLEYMAN BAŞ

Sosyal Hizmet Uzmanı
Evlilik ve Aile Danışmanı

Ünlü yazar ve akademisyen Özgür BOLAT toplumun beklentileri ve kendi beklentilerini, başarı ve mutluluk ekseninde yaşadığı karmaşayı şöyle anlatmıştır:

“Ben Türkiye’deki insan yetiştirme modelini hem ailelerde hem de okullarda değiştirmek isteyen biriyim. Var gücümle bunun için uğraşıyorum. Dünyanın en saygın araştırma şirketi Gallup’a göre dünyada mutluluk sıralamasında sondan üçüncü ülkeyiz. Şu anda 10’dan fazla ülkede savaş var. Biz o ülkelerden bile daha mutsuzuz.

Ailem, akrabalar, komşular, herkes, “Özgür, yine birinci olmuş!” deyince, babamı mutlu görünce, benim bilinçaltıma şöyle bir şey yerleşti: İnsanlar, beni birinci olduğum için, başarılı olduğum için kabul ediyor ve seviyor. Babam da öyle...

Ben de başarımla kabul göreceğimi düşündüm. Ve o andan itibaren de sürekli başarılı olmak için uğraşıp durdum. Sanki sadece başarılı olursam onların gözünde değerli olacaktım.

İşe yarayan nedir biliyor musunuz? Tek başınıza kaldığınızda, huzur ve hissedebilmek. Var olan durumu olduğu gibi kabul etmek.

Şimdi ki aklım olsa o okullara gireceğim diye kendimi parçalamazdım. Çok bir şey ifade etmiyor aslında. Dünyanın en depresif öğrencileri Harvard’da. Neden? Çünkü hepsi başarı odaklı. Oraya giriyor ama aynı anda depresyona da giriyor.

Robin Williams niye intihar etti? Hollywood’un en ünlü, en başarılı insanlarından biri niye intihar ediyor? Çünkü içindeki boşluğu, dışarıdan gelenler; başarı, para, şöhret dolduramıyor.

Yetmiyor. Kimseye yetmez.

Benim çocuğum ne olsun biliyor musunuz?

Bir kafede çalışsın, yeter ki iç huzuru olsun.”Dumas, P. (tarihsiz).

Kimlik ve kimlik karmaşasını bizler de bu eksenle ele alıp özellikle ergenlerin kimlik oluşum sürecinde geçmişten günümüze yaşadığı zorlukları ve tanımlanırken dahi epey karmaşa yaşatan kimlik kavramının epigenetik yapısını bu yazıda ele alınmıştır.

Kimlik kavramı çok boyutlu yapısı nedeni ile gündelik yaşamda ve disiplinler dünyasında kendine çokça yer bulmasına rağmen tanımlanması güçtür. Tek başına kimlik kavramının tanımlanması dahi güç iken bireylerin kendi kimliklerini tanımaya çalışırken yaşadığı karmaşa bu meşakkatli süreçte verilen normal bir tepki olarak görülebilir. Brubaker ve Cooper'ın(2000) da belirttiği gibi, “kimlik” kavramı birçok ifadeyi içinde barındırsa dahi çoğunlukla hiçbir ifadeyi içermeyen boş bir hale dönmüş olması kavramın yoğun kullanımından kaynaklıdır.

Türk Dil Kurumu (TDK) “kimlik” kavramını şöyle tanımlamaktadır; *toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünü*.

Erikson'a (1968) göre kimlik, bireyin biyolojik özellikleri, psikolojik gereksinimleri, ilgileri ve savunmaları ile içinde yaşanan kültürün araçları tarafından birlikte şekillendirilmektedir. Bireyin cinsiyeti, fiziksel görünümü, fiziksel ve bilişsel kapasitesi ve bunlarla ilgili kendiliği biyolojik yönüdür.

Erikson'a göre kimlik gelişiminin epigenetik doğası gereği, önceki dönemlerde kurulmuş özdeşimler bu dönemdeki kimlik oluşumunu etkilemektedir. Bebeklikte ilk kimlik duygusu anne ile bebeğin karşılıklı güven duyarak ve birbirlerini tanıyarak buluştukları noktada ortaya çıkar. Bebek açısından ‘ne almayı ve vermeyi umuyorsam ben oyum’ şeklinde tanımlanmıştır. Özerklik döneminin kimlik oluşumuna katkısı önemlidir. Çünkü ergen, bu ilk özerkleşmeyi tekrarlarken çocukluğunu da terk etmektedir. Özerkliğin çocuk açısından kimliğe yansımaları ‘özgürce ne isteyebiliyorsam ben oyum’ biçiminde ifade edilmiştir. Çocuğun girişimciliğine izin verilmesi ve amaç edinebilmesi, ergenlikte, tüm kapasitesini gerçekleştirmeyi garanti etmese bile önemli ölçüde etkileyecektir. Kimliğe ‘ne olmayı hayal edebiliyorsam ben oyum’ anlayışı katkı sağlayacaktır. Okul yıllarında beceriler ve aletlerle, onları bize öğreten ve bizlerle paylaşan-

larla kurulan ilişkiler kimlik duygusuna ‘iş yapmak için ne öğrenebilirim ben oyum’ şeklinde bir yansıma eklemektedir. Kimlikle ilgili arama ve bağlanmalar en yoğun biçimde ergenlikte görülmekle birlikte, bireyin biyolojik, psikolojik ve toplumsal koşulları değiştikçe kimlik gelişimi de sürmektedir. Kültürden kültüre ya da bir sosyotarihsel zamandan diğerine kimlikle ilgili tanımlamalar da değişir.

Erikson, bireylerin 8 dönem içerisinde psiko-sosyal gelişimi tamamlandığını ifade etmektedir. Bu gelişim dönemlerinin özelliği her dönemde birisi olumlu diğeri ise olumsuz olan iki özellikten hangisinin birey tarafından kazanılıp kazanılmadığıdır. Bu dönemler, ilk dönem olan “temel güvene karşı güvensizlik” döneminden başlayarak birbirlerinin üzerine kurulmakta ve yaşam boyunca bireyin sahip olacağı özelliklere etki etmektedir.

Erikson'un Psikososyal gelişim dönemleri;

- 1.Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-18 ay),
- 2.Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe (1,5-3 yaş),
- 3.Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu (3-6 yaş),
- 4.Çalışkanlığa Karşı Yetersizlik Duygusu (6-11 yaş),
- 5.Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (12-21 yaş)
- 6.Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (Yalnızlık) (21-30 yaş)
- 7.Üretkenliğe Karşı Verimsizlik (Durgunluk) (30-65 yaş)
- 8.Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (65 yaş ve sonrası)

Ergenlik döneminde gençlerin sıklıkla yaşadığı çalkantılı dönemlerin uzaması, toplumsal beklentilerin fazlalığı, belirsizlikler onları bocalamaya sokar ve bunun sonucunda yaşanan durumdur “Kimlik Karmaşası.” Bu açıdan baktığımızda Erikson’un psikososyal gelişim evrelerinden olan “Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası Evresi” 12-21 yaş aralığında yoğunlaşmaktadır.

Ergenlik dönemi, çocukluk ve yetişkinlik dönemi arasındaki, belirgin ve bilinçli bir evreyi ifade eder. İlkokul yıllarının sonlarında ergenler, cinsel olgunlaşmayla birlikte fizyolojik değişimler ve önündeki yetişkin rollerindeki belirsizlik ile uğraşmak durumunda kalırlar. Ergenler, günlük hayattaki ideal örneklerle, daha önceki dönemlerde sahip olduğu beceriler ve roller arasında nasıl bir bağlantı kuracağı sorusunu sıklıkla düşünür (Erikson,1968).

Genç bireyin bir erişkin olarak yaşama hazır olduğunu duyumsayabilmesi için kimlik duygusunun yeterince oturmuş olması gerekir. Bu yüzden özellikle gençliklerinin sonuna yaklaşmış bireylerde kimlik duygusunu yeterince oturtamamış olma bir sorun oluşturur ve kimi zaman uyumlarını belirgin biçimde bozar (Dereboy ve Dereboy,1997).

Ergenlik döneminin çalkantılı yapısı ve hızla gelişen teknoloji dünyası ve dünyanın yaşadığı küresel krizler (salgınlar, savaşlar vb.) ergenin ne olduğu ve ne yapmak istediği konusunda verdiği mücadeleyi daha da zorlu hale getirmektedir.

Ergenin ne olduğuna ve ne yapmak istediğine karar vermede yaşadığı zorluk onu kimlik karmaşasına götürür. Bunun tam tersi durumda ise kimlik kazanımı sağlanmıştır (Arslan, 2008).

Yabancı & diğerleri(2021) tarafından lise öğrencilerinin pandemi sürecinde sosyal medya kullanım düzeyi ve kimlik karmaşası üzerine yaptıkları bir araştırmada, lise öğrencilerinin eğitim gördüğü kurum türüne göre kimlik karmaşasının bütün alt boyutları arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu ve sosyal medyada günlük ortalama geçirilen saate ve sosyal medyadaki arkadaş sayılarına göre kimlik karmaşası ve alt boyutları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur.

Demir (2019) tarafından yapılan çalışmada, deney grubundaki ergenlerde kontrol grubundakilere göre benlik saygılarının daha

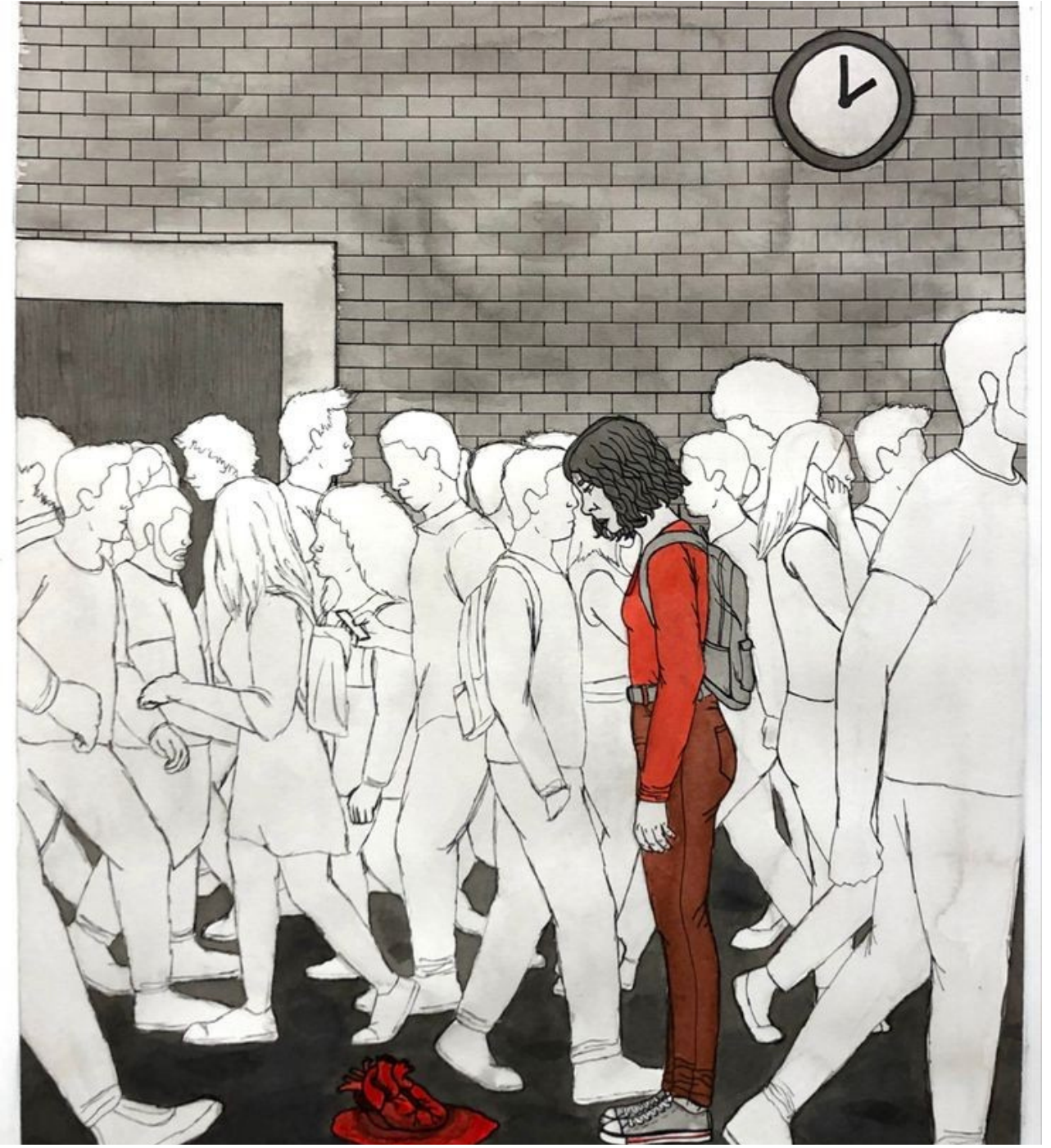
düşük ve kimlik karmaşası belirtilerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bilindiği gibi kimlik; kültür ve toplumun ortak bir çıktısı olarak anlam kazanmaktadır. Kimlik inşasının diyalektik bir sürece işaret ettiğine ise kuşku yoktur. Buna göre kültür ve toplumun yön verdiği bir kimlik yaratım sürecinden bahsedilmekle birlikte ortaya çıkan kimlikten etkilenen bir kültür ve toplumsal yapının varlığından da söz etmek mümkündür. Zira toplum bir insan ürünüdür; nesnel bir gerçekliktir. Sosyal dünyayı bu unsurlar etrafında düşünmek kimliğin önemini anlamayı kolaylaştırmaktadır. Bu durumla internet kullanım ve alışkanlıklarının kimlik üzerindeki etkisi birlikte düşünüldüğünde; kimlik kargaşası ve yitirilen ya da azalan benlik saygısından doğan yeni ve patolojik davranış biçimi olarak internet bağımlılığı bir çeşit döngü içinde birey, toplum ve sosyal dünyayı etkisi altına almaktadır (Çelik ve Akkoyun, 2022).

Ayrıca günümüzde bu karmaşaya ve kaygan zemine ek olarak internet kullanımı ve alışkanlıklarının sanal gerçeklik çitleri ördüğü bu ortamda gençlerin kimlik karmaşası yaşaması kaçınılmazdır.

Ergenlerin kimliğini kazanma sürecinde bocalamasının nedenleri şunlardır: ergenlik döneminin çalkantılı yapısı, belirsizlikler, toplumsal beklentiler, küresel krizler, savaşlar, salgınlar gibi toplumsal yapıyı olumsuz yönde etkileyen olaylar.

Yazının başında Bolat'ın dediği gibi: “Özgür yine birinci olmuş!” ifadesi/beklentisi onun hayatını ve kimlik oluşumunu ne denli etkilemiş ise günümüzde bu beklenti ergenler açısından daha çetin bir savaştır. Çünkü sadece başarılı olmak değil bu başarıların sosyal medyada paylaşılması ve bu başarıların aynı performansı beğeni alırken de göstermesi beklenmektedir.

Bu beklentiler çok yorucu... Belki arkamıza yaslanmalı... Kendimizle daha çok zaman geçirmeli ve biraz nefes almalıyız...

KİMLİK GELİŞİMİNİN UYUM SORUNLARINA ETKİSİ

BERİVAN ACET

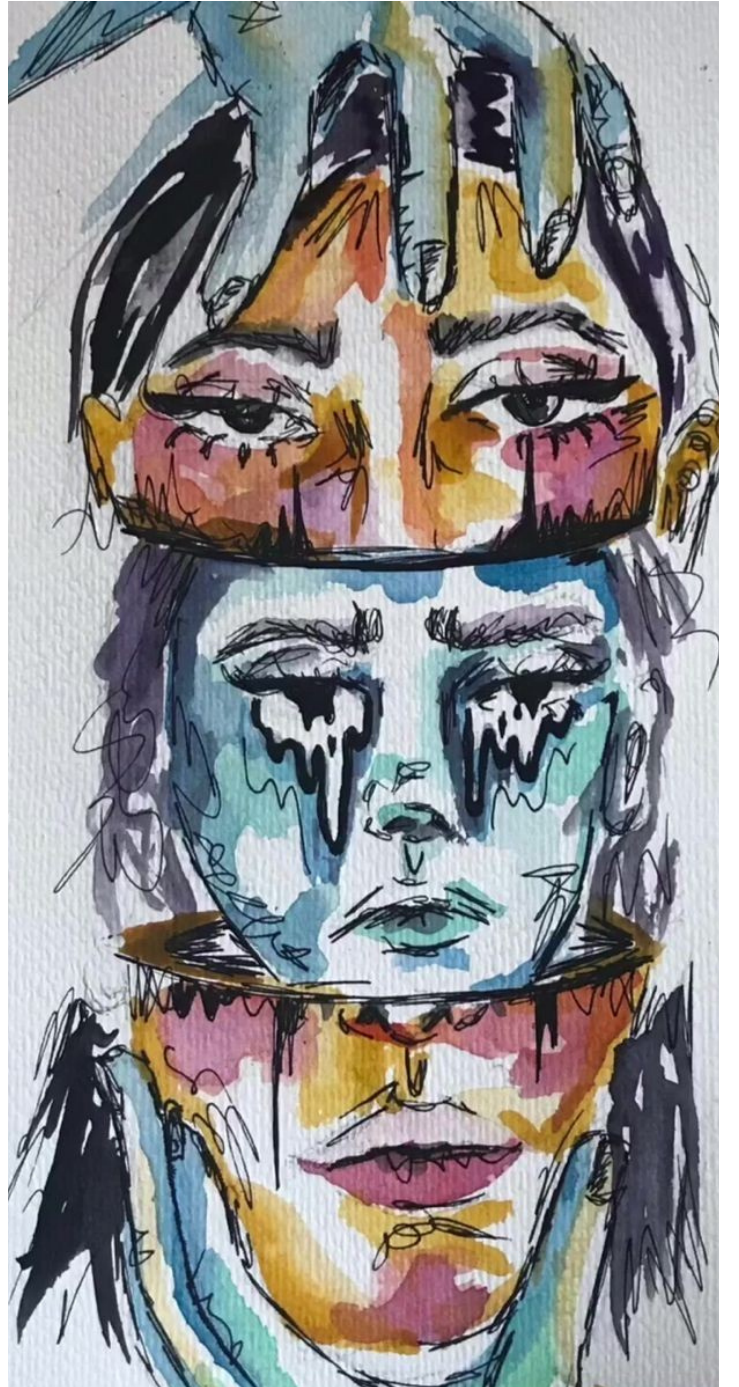
Psikolojik Danışman

Kimlik, bu güne kadar çok çeşitli bağlamlarla tanımlanan bir kavramdır. Ego kimliği, öz kimliği, kişisel kimlik, grup kimliği, ulusal kimlik, kültürel kimlik ve daha başkaları. Bunlar bireyin kimliğinin farklı yanlarını oluşturmaktadır ancak kimlik duygusunun kaynağına inmek için üzerinde durulması gerekenin ego kimliği olduğunu ifade eder Dereboy. Ego kimliği, egonun işlevselliği sonucu yaratılan ve sürdürülen kimlik duygusudur (Dereboy 1993). Erikson (1968) ise kimliği, "bireyin biricikliğinin bilinçli duygusu; deneyimlerin sürekliliği için bilinçsizce çaba ve grubun düşünceleri ile dayanışma" olarak tanımlamaktadır. Marcia (1994)'a göre ise kimlik; sosyal bağlam içerisinde bireyin kendisindeki ve başkalarındaki anlamlılık duygusudur.

Kimliğin ifade edilişi birçok kuramcı tarafından farklı ele alınsa da kimlik ile ortak gelişimsel düşünceler vardır. Bu düşüncenin ortaklaştığı dönem ergenliğin başlangıcıdır. İnsan yaşamında değişimlerin yoğun olarak yaşandığı dönemlerden biri olan ergenliğin temel görevinin kimlik gelişimi olduğu ileri sürülmektedir. Son yıllardaki gelişim psikolojisi çalışmaları, kimlik gelişiminin ergenlikte başlamasına karşın, yetişkinliğe geçiş yıllarında yoğunlaştığını önermektedir.

İnsanlar yaşamları boyunca sürekli olarak değişir ve gelişirler. Bu değişimlerin yoğun olarak yaşandığı dönemlerden biri de ergenlik dönemidir. Ergenlik döneminin ortalama 10-18 yaş arasında olduğu ve erken, orta ve ileri ergenlik olmak üzere üç alt evreden oluştuğu öne sürülmektedir. Erikson'a göre ergenlikte kazanılması gereken temel özellik kimlik gelişimidir. Literatürde kimlik gelişimi kavramı, kimlik keşfi kavramıyla aynı anlamda kullanılmaktadır ve bu kavramlar karmaşık ve çok yönlüdür. Erikson, kimlik keşfi konusunda ergenin aşk, iş ve dünya görüşü olmak üzere üç temel alanda denemelerde bulunduğunu ve bu denemelerin kimlik keşfi sürecinin motoru olduğunu ifade etmiştir. Erikson, kimlik keşfinin yönü ve zamanlaması olmak üzere kimlik keşfinin iki bileşenine dikkat çeker. Kimlik keşfinin yönü ile kimliğin zaman içindeki değişiminin hangi şekillerde görüldüğü ve ne yönde geliştiği; zamanlamasıyla da, kimliğin ilk kez baskın bir uğraşı alanı olarak belirlenmesi kastedilmektedir. Arnett (2000), Erikson gibi kimlik keşfi konusuna eğilmiş; ancak Erikson'dan farklı olarak kimlik keşfi sürecinin ergenliğin sonunda bitmediğini, ergenin iş, aşk ve dünya görüşü olmak üzere üç temel alanda denemelerde bulunduğunu ve bu denemelerin "beliren yetişkinlik (emerging adulthood)" döneminde yoğunluk kazandığını ifade etmiştir. Marcia (1993), kimlik statüleri kavramını önermiştir ve adanmışlık/içsel yatırım (commitment) ve keşif (exploration) boyutlarının varlık ya da yokluğuna göre kimlik statüleri tanımlamıştır. Başka bir deyişle, Marcia için kimlik keşfi belli bir statü ile sonlanmakta ve statüler arasında da geçişler olabilmektedir. Marcia dağınık kimlik, ipotekli kimlik, başarılı kimlik ve moratoryum olmak üzere dört kimlik statüsü öne sürmüştür. Kısaca ifade etmek gerekirse; dağınık kimlik (düşük keşif, düşük bağlanma)

kimlik konuları ile ilgilenmemeyi; ipotekli kimlik (düşük keşif, yüksek bağlanma) kimlik biçimlenmesinde katılığı ve mevcut yapıya uymayı; moratoryum (yüksek keşif, düşük bağlanma) benlik için güçlü bir arayışı; başarılı kimlik (yüksek keşif, yüksek bağlanma) farklı parçaları içeren tutarlı bir kimlik oluşturmayı temsil etmektedir. Başarılı kimlik ve dağınık kimlik Erikson'un kimliğe karşı kimlik kargaşasını temsil etmektedir. Kelly'nin "bir bilim adamı olarak kişi" bakış açısına dayanarak, kimlik işleme yönelimi kişinin kimlikle ilgili konuları ve ikilemleri yorumlama biçimlerini temsil etmektedir.

Ergenlik döneminde bireyler bilişsel, bedensel ve psikolojik değişimler sonucunda toplumun beklentileri ile karşı karşıya kalırlar. Ergenin bu dönemde kendi ihtiyaçlarını yönetmesi, olası çıkan duygu krizlerini çözümülemesi, sosyal ihtiyaçlarını karşılayıp, bilişsel sürecini tamamlayabilmesi bazen zor olabilmektedir. Kişinin çocukluk sonrası ilk olarak fiziksel değişimine uyum sağlaması sosyal kabulünü büyük çoğunlukta etkileyebilmektedir. Kendi fiziksel görünüşünü beğenmeyen ergen uyum yaşamakta zorlanmakta ve kimlik gelişimini olumsuz etkileyecek bir olayla karşı karşıya gelebilmektedir. Ergen, bu dönemde meydana gelen değişim ve beklentilerin yarattığı bunalımlarla o ana kadar kazandığı ego gücü ile baş edip, kişilik bütünlüğüne ulaşip, çelişkilerini uzlaştırır. Kimi ergen ise bu zorlanmaya dayanamayarak kendi kişilik yapısını parçalamaya götüren sağlıksız çözüm yollarına yönelebilmekte ve çeşitli ruhsal bozukluklar ortaya çıkabilmektedir. Bu bozukluklar çocukluk döneminde başlayıp ergenlikte devam ediyor olabileceği gibi ilk kez ergenlik döneminde de başlayabilir. Ergenlik döneminde özgüven kaybı, tahripçilik, okuldan ya da evden kaçma, ilaç, uyuşturucu kullanma, sigara, internet bağımlılığı gibi sorunlar yaşayabilmekte, saldırganlık ve suça yönelik davranışlar sergilenebilmektedir (Morris 1996, Akt. Balkaya 2005, Çuhadaroğlu vd., 2004).

Ergenlik dönemindeki kendini arayıp bulma ve kanıtlama bunalımı ve karmaşası bazı gençlerde ruh sağlığının bozulmasına kadar varabilir. Bir kimse olmayı beceremeyen genç dürtüseldir, ani tepkiler ve çıkışlar gösterir. Sinirli, saldırgan, dengesiz tutumları nedeniyle ailesi ile çatışır. Çoğu zaman uyumsuz, kuşkucu ve alıngandır. Ruhsal çökkünlük, aşırı taşkınlık ve sosyal uyumda sorunlar yaşarlar. (Öztürk, 2002). Kimlik gelişimindeki sürece ayak uydurmayan ergenlerin uyum problemlerinin daha fazla arttığı araştırmalarda karşımıza çıkmaktadır. Kimlik gelişimini olumsuz yönden deneyimleyen gençlerin; duygu durumu, beden imgesi, sosyal ilişkiler, aile ilişkileri ve mesleki amaçlar boyutlarındaki bozulmaları olumsuz kimlik gelişimine yol açmaktadır. Çuhadaroğlu (1989), üniversitenin sağlık merkezine başvuran öğrencilerin %17'sinin kendinden hoşnut

olmama, amaçsızlık, boşluk hissi, kararsızlık, kendine güvenmeme, bedeninden memnun olmama ve değiştirmek isteme gibi kendisi ile ilgili yakınmalarla başvurduğu ve ergenlerin %72'sinin dağınık kimlik tablosu içinde olduğu saptanmıştır.

Genel olarak baktığımızda; çocukluktan sonra ergenlik ve ilk yetişkinlik arasında bir kimlik gelişimi serüvenine girilmektedir. Bu serüvende çocukluktan itibaren deneyimlenen ego gücü ve kişilik bütünlüğüyle beraber, Toplum, sosyal ilişkiler, fiziksel ve bilişsel tüm değişimlere adapte olmaya çalışılmaktadır. Fakat; çocukluk dönemindeki travmatik yaşantılar, bakım verenle kurulan ilişkiler, egonun gücü ve yeni deneyimlere adapte olamama gibi durumlar kişinin uyum problemleri yaşamasına neden olabilir. Bu sebeple kişi ergenlik ve yetişkinlik arasındaki süreçte ruhsal olarak rahatsızlıklara, onaylanmama korkusuna, dürtüsel davranışlara vb. olumsuz süreçlere maruz kalabilir. Kişilik gelişiminin kendimize, etrafımızdakilere ve topluma karşı ne kadar önemli bir gelişimsel süreç olduğunu deneyimlemekteyiz. Olumlu süreçleri kazanabilmek için en önemli olayın bakım verenlerimizle olan ilişkilerimiz ve toplumla ilk temasımız olduğunu söylemek mümkündür. Bu sebeple iyi çocukluk yaşantıları ile etrafımızdaki gruplarla ve kendimizle kurduğumuz olumlu ilişkiler eşittir olumlu kimlik gelişim süreçleri diyebiliriz.

ERGENLİK DÖNEMİNDE AİLE İLETİŞİMİ VE KİMLİK GELİŞİMİ

SEMİH ÜLKER

Psikolojik Danışman

Ergenlik dönemi, bireylerin sadece bireysel kimliklerini değil, aynı zamanda sosyal bağlamları içinde nasıl konumlandıklarını da anlama sürecidir. Bu aşamada, gençler, akran gruplarıyla etkileşim içinde olmanın yanı sıra toplumsal normları ve değerleri de keşfederler. Arkadaş ilişkileri, gençlerin sosyal becerilerini geliştirmeleri, empati kurmaları ve grup içinde kendilerini ifade etmeleri açısından önemlidir (Smith ve Hart, 2020).

Ergenlik dönemi aynı zamanda gençlerin gelecekteki mesleki hedeflerini ve kişisel tutkularını belirlemeye yönelik de bir dönemdir. Bu süreçte, bireyler kendi yeteneklerini, ilgi alanlarını ve değerlerini anlama çabasında içindedirler. Bu sürecin büyük bir kısmını da okullarda geçirdiklerinden sürece öğretmenler de dahil olmaktadır. Öğretmenler ebeveynlerle birlikte bu dönemde alınacak önemli kararlarda öğrenciyi desteklemek ve rehberlik etmek açısından kilit bir rol oynarlar.

Bu dönemin bir diğer kritik noktası ise aile içi iletişimin nasıl kurulduğudur. Ergen bireylerin fiziksel ve duygusal alandaki değişimlerinin de etkisiyle birçok noktada ebeveynlerle ya da kardeşlerle tartışmalar yaşanabilir. Aile içindeki iletişim, ergenlerin kimlik arayışlarıyla eş zamanlı olarak gerçekleşen bir öğrenme sürecidir ve olumlu iletişim, gençlerin kimliklerini olumlu bir şekilde geliştirmelerine katkıda bulunabilir (Harsej vd., 2021). İletişim, aile üyeleri arasında duygusal bağların güçlenmesine katkıda bulunur ve bu, ergenlerin kendi kimliklerini şekillendirirken hissettikleri güvence duygusunu artırabilir. Olumlu iletişimin, ergen bireylerin duygusal ihtiyaçlarını anlamalarına yardımcı olarak, aile üyeleri arasında sağlıklı bağlar kurmalarına olanak tanıyacağı düşünülmektedir. Aile içinde açık iletişim ortamı, ergen bireylerin sorunlarına çözüm bulma, duygusal zorluklarını paylaşma ve kendi düşüncelerini ifade etme becerilerini güçlendirebilir.

Bu bağlamda, aile içindeki olumlu iletişim, gençlerin sosyal becerilerini geliştirmelerine de katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Aile üyeleri arasında yapılan olumlu ve destekleyici konuşmalar, gençlerin dış dünyayla iletişim kurma ve sosyal ilişkilerini yönetme yeteneklerini artırabilir. Aynı zamanda, bu iletişim tarzı, gençlerin kendilerini ifade etme konusundaki özgüvenlerini artırarak kimlik gelişim sürecine olumlu bir etki sağlayabilir. Bu nedenle ergen bireylerin yaşam süreçlerindeki bu en önemli dönemlerinde özellikle aile bireyleri tarafından desteklenmelerinin olumlu bir kimlik gelişimi açısından değerli olduğu düşünülmektedir.

Değişen yaşam koşulları da düşünüldüğünde ergenlerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerinin de farklılaştığını söyleyebiliriz. Bu dönemde, gerekli desteği ve olumlu kimlik gelişimi için

yeterli uyarıcıları ve modelleri göremeyen gençler olumsuz kimlik (alkol ve madde bağımlılığı, erken hamilelik, şiddet eğilimi, depresyon, intihar eğilimi ve satanizm gibi) geliştirebilirler (Kararımak, vd., 2016). Ergenlerdeki olumsuz kimlik gelişimlerinin öğretmenler ve ebeveynler açısından çeşitli sorunlara yol açtığı da değerlendirilmesi gereken bir başka konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Erikson'a göre ergenler ancak sağlıklı kimlik gelişimi ile yetişkinliğe sağlıklı bir geçiş yaparlar. Fiziksel özellikleri ile yetişkin görünümü alan ergenin kendini ve dünyayı algılama çabası başlar. Benzer şekilde ergenin çevresindeki insanların da ergene karşı bakış açısı değişmiştir. Bazı durumlarda çocuk, bazı durumlarda ise ergen ya da genç yetişkin gibi algılanmaktadır.

Ergen ise artık çocuk gibi davranamayacağını anladığından, "Ben kimim?" "Değerlerim nelerdir?", "Ne olmak istiyorum?" gibi sorularla geleceğe dönük kararları düşünmeye ve kimliğini oluşturma çabası içindedir. Toplum içinde kendine uygun bir rol bulursa kimlik kazanmış olur. Farklı denemeler sonunda bu krizi çözemezse ergen kimlik karmaşası yaşayabilir veya olumsuz kimlik geliştirebilir (Kararımak, Özeke-Kocabaş, & Toker, 2016).

Neler Yapılabilir?

Aile içi iletişim, etnik kimlik, kariyer hedefleri ve kişisel değerlerle ilgili konularda gençlerin kendilerini keşfetme yolculuklarını yönlendirmek önemlidir (Meszaros vd., 2017). Bu nedenle ilk olarak yapılması gerekenlerden bir tanesi aile içi iletişimi güçlendirmek olmalıdır. Bu, duygusal bağların artırılması ve sağlıklı bir iletişim ortamının oluşturulması yoluyla olumsuz kimlik gelişimini engellemeye yönelik önemli bir adım olacaktır (Kararımak vd., 2016).

Okullarda özellikle psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin iş birliği ile hem öğrencilere hem de velilere yönelik bilgilendirici seminerler düzenlenebilir. Eğitim ve bilinçlendirme ile ergenlere kimlik gelişimi konusunda eğitim vermek ve bu sürecin doğal bir parçası olduğunu anlamalarına yardımcı olmak adına önerilen bir stratejidir (Kararımak vd., 2016).

Olumlu rol modellerin artırılması yoluyla da olumsuz kimlik gelişiminin önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Olumlu rol modellerle etkileşim, psikolojik destek ve empati gibi stratejiler de ergenlerde olumsuz kimlik gelişimini önleme çabalarında öne çıkan unsurlardır. Bu stratejiler, bireyin özel ihtiyaçlarına uygun şekilde uyarlanarak, ergenlere daha etkili bir destek sağlanmasına katkıda bulunabilir (Kararımak vd., 2016).

Sonuç olarak, ergenlik dönemi bir kimlik arayışı sürecidir. Bu süreç ebeveynler, aile içi iletişim ve akranlarla karmaşık bir etkileşim ağıyla şekillenir. Bu dönemde aile içi iletişimin güçlendirilmesi, akran ilişkilerinin desteklenmesi ve olumlu iletişim dinamiklerinin kurulması, ergenlerin sağlıklı kimlik gelişimine katkıda bulunabilir. Bu nedenle, eğitimciler, aileler ve toplum olarak, genç bireylerin bu önemli evrede ihtiyaç duydukları rehberliği sağlamak ve olumlu bir çevre oluşturmak amacıyla birlikte çalışmalıyız. Bu çaba, gençlerin güvenli bir şekilde kimliklerini bulmalarına ve geleceğe sağlam adımlarla ilerlemelerine yardımcı olabilir.

CİNSEL KİMLİK VE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

MÜCAHİT AKKAYA

Psikolojik Danışman / Doktorant

Bu yazıda cinsel kimlik, cinsel kimlik gelişimi ile cinsel kimlik bozukluğu ele alınacaktır. Yazının temel amacı okuyucuda bu başlıklarda farkındalık kazandırmak olduğundan, ilgili başlıklar kapsamlı bir biçimde açıklanmayacaktır.

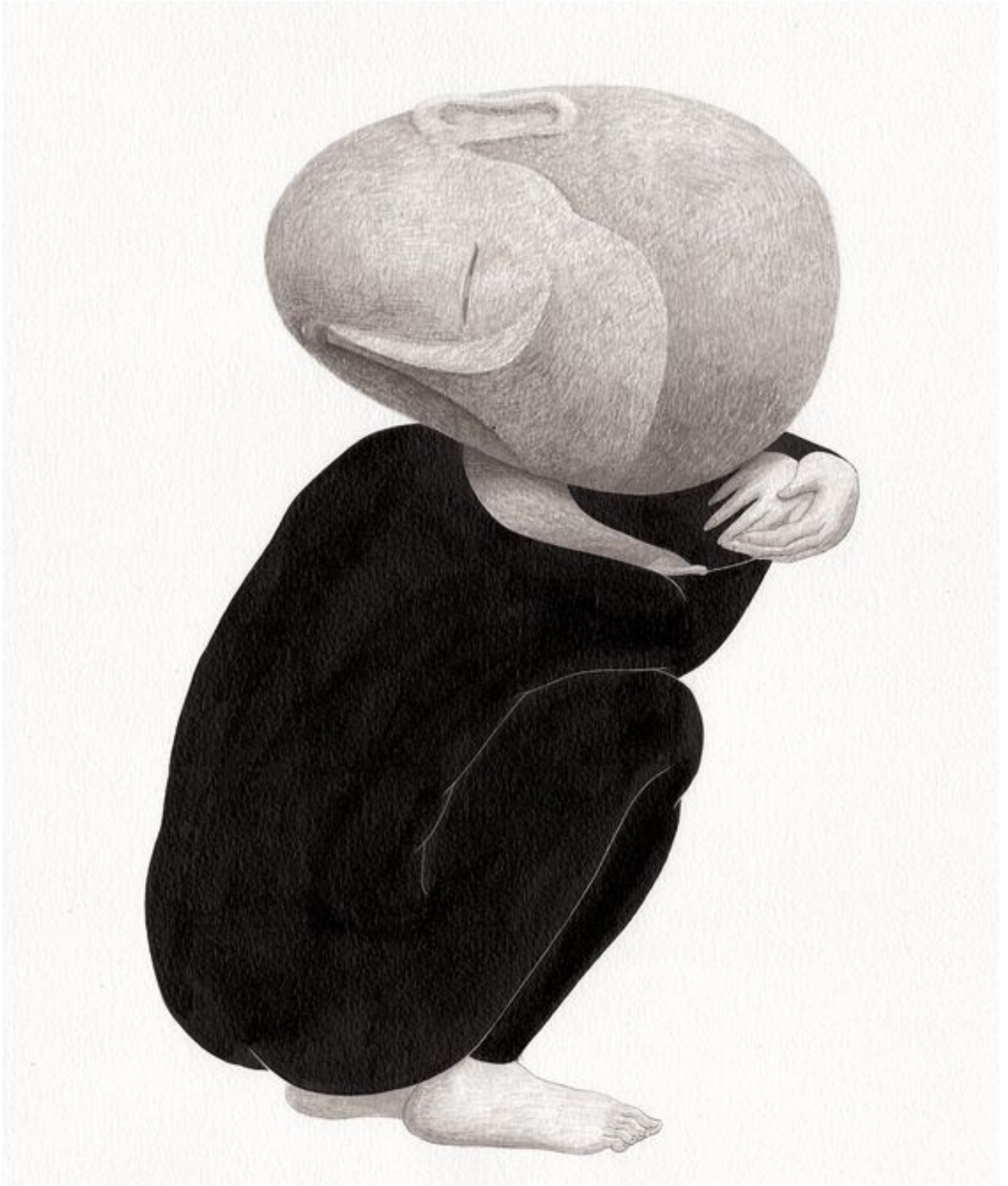
Cinsel kimlik, öznel bir özdeşim duygusuyla karakterize olan, kişinin kendini kadın ya da erkek cinsiyetine ait hissetmesi olarak ifade edilebilir. Çocuğun kız ya da erkek olduğunu fark etmesi, kendi bedenini, benliğini bir uyum içinde kabullenmesi ve kendi cinsiyetine ilişkin huzurlu ve güvenli hissetmesi cinsel kimlik açısından önemlidir. Cinsel kimlik, bireyin görünüşünde, eylemlerinde kendini gösterir. Cinsel kimlikle ilişkili olan kavramlara bakıldığında ise cinsiyet rol davranışı ön plana çıkmaktadır. Kültürel yaşantı ve beklentiler ile şekillenen, kendini gösteren cinsiyete özgü davranışlardır. Kadın ve erkeği birbirinden ayıran bu davranışlar, kadınsılık ya da erkeksilik olarak ifade edilmektedir. Büyük oranda çocuğun sosyalleşme sürecinde gelişen cinsiyet rol davranışı, zamanla değişkenlik gösterebilse de kültürel kimlikle uyumlu ilerlemektedir (Özsungur, 2010).

Çocuğun kız ya da erkek bir birey olarak doğması, cinsel kimlik ediniminde ilk koşul olarak görülebilir. Ancak bu durum çocuğun cinsel kimlik kazanması için yeterli değildir. Cinsel kimliğin edinilmesinde, gelişiminde cinsiyete özgü rollerin benimsenmesi önem arz etmektedir. Kadın ya da erkek olmak bedensel yapıya uygun toplumsal tutum ve davranışların kazanılmasıyla kendini gösterir. Bu durum gerçekleştiğinde ise bedensel, ruhsal ve

toplumsal açıdan kadın ya da erkek cinsiyetleri kabul edilir. Cinsiyete ait rollerin benimsenmesinde özdeşim kurma önemli bir yere sahiptir. Çocuğun erkek ya da kız davranışlarını kazanmaya başlamasında anne-babasına özenme, onlara benzeme amaçlı sergilediği davranışlar etkili olmaktadır. Kız çocukla annesinin, erkek çocukla babasının kurduğu ilişki yakın ve olumlu olduğunda özdeşim kolaylaşmaktadır. Çocuğun çevresinden aldığı destek ve teşvik cinsiyete ait özelliklerin kazanılmasını, pekiştirilmesini ve cinsel kimliğin gelişimini kolaylaştırmaktadır (Mangır ve Baran, 1990).

Cinsel kimlik gelişiminin olumsuz sonuçlanması, doğumdaki cinsiyetin benimsenmemesi halinde ise cinsiyet hoşnutsuzluğu bir başka deyişle cinsel kimlik bozukluğu kendini göstermektedir. Cinsiyet hoşnutsuzluğu, kişinin yaşadığı ya da dışı vurduğu cinsel kimlikle, doğumda belirlenen cinsiyet kimliği arasında gözle görülür bir uyumsuzluğun olması halidir (Yazkan-Akgül ve Ayaz, 2021). Cinsel kimlik bozukluğunda kişinin biyolojik cinsiyetinden sürekli olarak rahatsızlık duyması, hoşnut olmaması durumu söz konusu olup karşı cinsiyetteki bireylerle özdeşim kurma, karşı cinsiyetten olma isteği kendini göstermektedir. Cinsel kimlik duygusunun oluşmasında biyolojik faktörler ile kültürel faktörlerin karşılıklı etkileşiminden söz etmek mümkündür (Korkmaz-Çetin, vd., 2014).

Cinsel kimlik, cinsel kimlik gelişimi, cinsel kimlik bozukluğu ya da literatürdeki yenilenmiş ifade edilmiş biçimiyle cinsiyet hoşnutsuzluğu kavramları bu yazıda ele alınmıştır. Bireyin cinsel kimliğinin oluşmasında temelde biyolojik cinsiyetinin rolü olsa da ailenin, sosyal çevrenin, toplumsal cinsiyet rollerinin ve kültürün etkisi büyüktür. Cinsel kimlik gelişimi, bireyin cinsiyet kimliği ile uyumlu olması, cinsiyetinden hoşnut olmasıyla ilişkili olup cinsel kimlik gelişiminin çocuklukta başlayıp ergenlikte tamamlandığını söylemek mümkündür. Son olarak cinsiyet hoşnutsuzluğu ile kişinin biyolojik cinsiyetiyle, dışı vurduğu cinsel kimlikle arasındaki belirgin uyumsuzluk kastedilmektedir. Kişinin cinsiyetinden hoşnut olmaması, uyumsuzluk göstermesi onun ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiye yol açabilmektedir. Bireylerin gelişimlerinin bir bütün olduğu unutulmamalı, özellikle çocuklukta başlayan gelişimleri desteklenmelidir.

KÜLTÜREL KİMLİK BAĞLAMINDA SAĞIR TOPLUMU

SİNEM YILMAZ

Uzman Sosyal Çalışmacı

Sağır denilince ilk aklınıza gelen nedir? Sadece hiç konuşamayan ya da tamamen duyamayan bir birey mi? Eğer öyle ise yanıldınız.

Tıbbi açıdan baktığımızda belki de bu soruya evet diyecektiniz? O zaman da karşımıza 'işitme engelli' kavramı çıkmaktadır. Her ne kadar toplumda 'sağır' ve 'işitme engelli' kavramları aynı anlama gelecek şekilde birbirinin yerine kullanılsa da aslında farklı felsefeyi, dinamikleri ve görüşleri içermektedir. Öncelikle bu iki kavram arasındaki ayrıma değinmek gerekir.

İşitme engelli, odyolojik bir temele dayanan ve işitme kaybı ya da yetersizliği olan bireylere verilen bir addır. Bu işitme kaybı bireyde çok hafif düzeyde de olsa işitme engelli olarak ifade edilir. Sağır toplumu açısından baktığımızda ise, sağırlığı bir hastalık, yetersizlik veya engel olarak görmez. Peki sağır, nedir? Sağır, bir kimlik ve kültürdür. Sağır kimliğini bilmek ve sağır kültürünü tanıyabilmek için öncesinde kimlik ve kültürün ve bu bağlamda kültürel kimliğin ne anlam ifade ettiğine genel olarak bakmak gerekir. Yaşadığımız bu yüzyılda 'kimlik' belki de en dikkat çeken kavramlardan biridir. Hadjikakou ve Nikolarazi (2006) kimliği, sosyal olarak inşa edilen bir süreç olarak ele alırken, Baumeister'e (2011) göre ise kimlik, benliğin temsilidir. Çünkü benlik sosyal bir yapıdır ve sosyo-kültürel sistemler kimlikleri tanır. Böylece birey sahip olduğu kimliği ile sosyal çevresine uyum sağlar. Kimlik, en yalın hali ile varoluşun, aidiyetin ve kişinin kendisini nasıl tanımladığı ile ilgilidir.

Kültür kavramına her disiplin kendi açısından yorum getirmiş ve bu durum belli bir tanımın ortaya konmasını engellemiştir. Ancak sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların birçoğunda kültürün, bireyin kimliğini oluşturmada önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Bireylerin sahip olduğu kimliklerin temel belirleyicisi olduğu düşünüldüğünde kültürün, insanın duyuş, düşünüş ve yaşayış biçimi olarak görüldüğü açıktır (Oğuz, 2011).

Birey doğduğu andan itibaren kendine özgü bir kültür çevresinde yetişir ve sosyalleşir. Sosyalleştiği bu alan o bireyin kültürel kimliğini oluşturur. Bu sebepten kültürel kimlik, doğduğumuz anda bize verilen bir kimlik değildir. Bireyin içinde yaşadığı toplumda sonradan elde ettiği kazanımlarla ilgilidir. Bu süreçte de yetiştiği toplumun kültürel kodlarını ister istemez temsil eder.

Kültürel kimlik, aynı ortak değerleri, gelenekleri, görenekleri, ahlak anlayışını, tarihi, tinsel değerleri ve kültürü paylaşan insanların kimliğidir. Bu durumda bir gruba aidiyet hissetmek için kültürel kimliği oluşturan unsurların çoğunluğuna sahip olmak yeterli olacaktır (Tacoğlu, vd., 2012). Ama kültürel değerler sadece geçmişe dönük ve gelenekçi değildir. Her ne kadar bu değerlerin kökü eskiye dayansa da günün yaşam koşulları içinde şartlara, zamana ve etkileşime göre bir dinamiği vardır. Tarihsel süreç gibi değişim ve dönüşüme uğrarlar. Bu sebepten kültürel kimliği oluşturan değerler mutlak ve sabit değildir (Mora, 2008).

Sağır toplumu, kültürel ve dilsel bir azınlık olarak ele alınması ve onu oluşturan öğelerinin incelenmesi gereken ama henüz toplumda ve literatürde yer almayan bir kültürel gruptur. Bir kültürün oluşumu için nasıl ki ortak dil, değerler, gelenekler, görenekler, paylaşımlar gerekmede ise sağır kültürü için de bu böyledir. Bu sebepten sağır toplumunu anlayabilmek için öncesinde onu oluşturan unsurları bilmek gerekir.

Sağır kültürü, sağır topluluğunun üyeleri tarafından paylaşılan ve temel iletişim aracı olarak işaret dilini kullanan, inançları, davranışları, tutumları, sanatı, tarihi değerleri, yaşam tecrübesi ve aidiyet hissedilen bu ortak kültürün aktarımını sağlayan bireylerin oluşturduğu bir topluluktur. Bu toplumun üyeleri ise, sağır çocuklar, sağır aileler, sağır bireylerin aile yakınları, işaret dili

tercümanları, sağır bireylerle çalışan ve onlarla sosyalleşen bireylerden oluşmaktadır. Sağır kültüründe, sağırlık kabul edilmiş bir durumdur ve bir eksiklik ya da engellilik olarak kabul görmez. Hatta bu düşünceye sert bir şekilde karşı çıkmaktadır. Yapılacak tıbbi müdahaleleri ya da sağır topluluğu tarafından kullanılan işaret dilini kullanmak yerine onları işitmeye zorlayacak yöntemlere başvurulmasını kendi kültürlerine karşı ciddi bir tehdit olarak görmektedirler. Çünkü sağır topluluğundaki bireyler için sağırlık, bu perspektifte onların kültürel kimliklerinin bir parçasıdır. Kendi kimliklerini işiten toplum içinde de devam ettirirler. Sağır kimliklerinden gurur duyan bu bireyler, sağır kültürüne ve sağır toplumuna karşı güçlü bir aidiyet duygusu beslemektedir (Alsancak ve Özkan, 2023). Türk sağır topluluğu üzerine araştırmalar yapan Sömen (2022), sağır kimliğini oluşturan unsurların neler olması gerektiğiyle ilgili şöyle bir sıralama yapmaktadır;

- Öncelikle biyolojik anlamda işitme yetersizliğine maruz kalmak ve benliğinde bu durumu kabullenmek
- Sağır kimliğinin ve kültürünün bilincinde olmak
- İşiten anaakım topluluğunun ve kültürünün bilincinde olmak
- Sözel-konuşulan dilin yanında kültürel dil ya da anadil anlayışında işaret dilinde yetkin olup o dili en azından başlangıç seviyesi iletişimler doğrultusunda kullanabilmek
- Sağırlığın sosyal, kültürel, folklorik ve erişilebilirlik anlamında yaşam aşamalarında paydaş olarak var olmak

Sağır kültüründe sağır toplumuna ilişkin normlar vardır. Sağır kültüründe bu nasıl yer bulur? Bunlardan bazılarına örnek vermek gerekirse, sağırın ana iletişim dilleri olan işaret dili ve kendi kültürleri içinde birbirlerini tanıştırma, selamlaşma kendine özgüdür. Bunun yanı sıra iletişim sırasında konuşma sırasını belirlemek, işaret diliyle konuşan kişilerin arasından geçmemek ve konu bitene kadar iletişimi bölmemek, açıkça konuşmak ve işaret diliyle iletişim kurarken mutlaka göz teması kurmak önemlidir. Çünkü kurulmadığı takdirde sağır birey bunu kendisine saygısızlık olarak görür ve iletişimi sonlandırır (T.C. İletişim Başkanlığı, 2021). Bir diğer örnek, işaret adı. Sağır bireyler

doğduklarında yaşadıkları ülkelere göre herkes gibi kendilerine verilen özel adları vardır. Bunun yanı sıra her sağır bireyin belli bir işareten oluşan 'işaret adı' da vardır. İşaret adı sağır bireyin ismidir ve işaret adı sağır toplum tarafından verilir. Sağır olmayan ancak sağır toplumuna giren ya da o toplumun içinde yaşayan bireylere de sağır toplumu tarafından işaret adı verilir.

Sağır kültürü, sağır kimliğine sahip bireyler aracılığıyla iletişim aracı olarak da işaret diliyle nesilden nesile aktarılmaktadır. Bu bakış açısı sağır kimliğini engellilik olgusundan çıkarıp kültürel bağlamda ele alınması ve o kültüre ait olma ile ifade edilmektedir. Yapılan araştırmalarda elde edilen bir sonuç olarak, işiten toplumun sağır kültürü ve kimliği hakkında oldukça sınırlı bilgiye sahip olduğu ve sağır farkındalığının oldukça düşük olduğu yönündedir (Aydoğdu ve Yüksel, 2020). Bu sebepten sağır kimliğine sahip bireyler, işiten toplum içinde kültürel ve dilsel bir azınlık olarak bilinmeyi ve bu farkındalığın yaygınlaşmasını talep etmektedir. Ayrıca sağır topluluğunun önemle vurguladığı bir diğer husus, işiten toplum tarafından sağır kültürünün bilinmesi ve işaret dilinin öğrenilmesinin daha adil olduğudur. Bu sebepten işiten topluma kazandırılacak bu bakış açısı sağır topluluğuna yönelik farkındalığın oluşmasında önemli görülmektedir.

GÖÇMENLERİN KİMLİK VE AİDİYET ARAYIŞI

İDİL SERA ERFENEK

Psikolojik Danışman

Kimlik, genellikle bir kişinin "kim/ne olduğu" ile ilgili düşünceleri ve imgeleri barındıran bir terimdir. Bununla birlikte, kimlik aynı zamanda, bazen açık bazen de gizli bir biçimde bireyin "kim/ne olmadığını" da ifade eder. Bu yüzden kimlik, sıkça "var olmak" ve "var olmamak" arasındaki dinamik etkileşimin bir ürünü olarak ele alınır. Bu dinamik gerilim nedeniyle, kimliği tanımlamak giderek daha karmaşık bir hale gelir (Göker, 2013). Kimlik çok boyutlu bir yapıya sahiptir, bu yapıların başında hibrit kimlikler gelmektedir. Hibrit kimlikler bireylerin birden fazla kültürden etkilenecek şekilde geliştirdikleri kimlik yapısıdır. Günümüzde hibrit kimlikler sıklıkla küreselleşme ve mobilizasyon süreçlerinin bir ürünü olarak ele alınırken bu anlayışın tarihsel bir bağlamda daha derin köklere sahip olduğunu anlamak önemlidir. Modern çok kültürlü toplum yapılarının bir bileşeni olarak görülen hibrit kimlikler, aslında tarihin çeşitli dönemlerinde var olmuş ve büyük göç dalgaları sonucunda şekillenmiş zengin bir geçmişe sahiptir (Çağırkan, 2016). Bu kapsamda, kimlik, aidiyet ve göç kavramları arasında, bireylerin toplumsal ve kültürel konumlarını yeniden tanımladıkları derin ve dinamik bir etkileşim gelişmiştir.

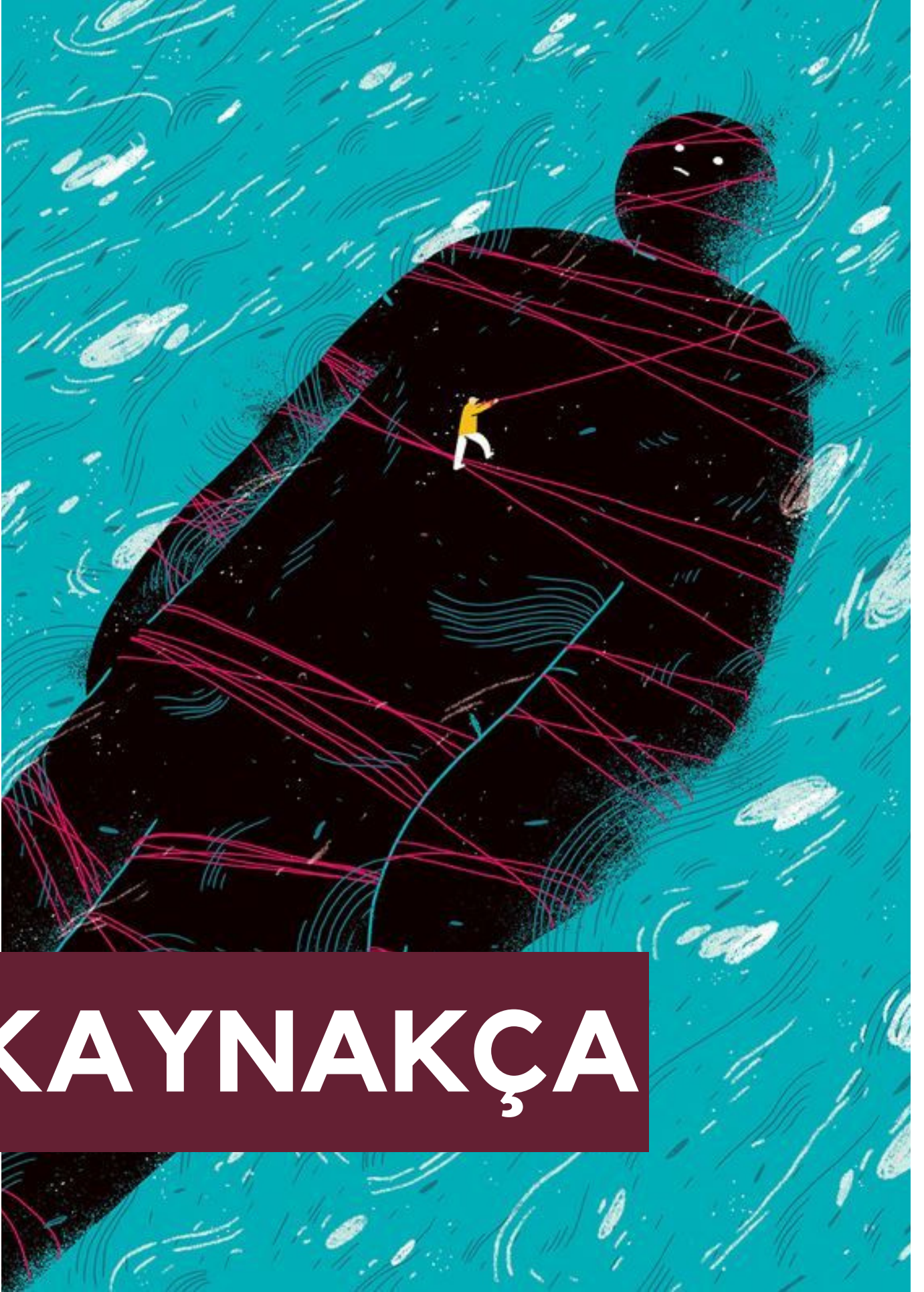

Göç, tarih boyunca insanların yaşadığı coğrafi, kültürel ve kimlik değişimlerinin anahtar taşlarından biri olmuştur. Göç, belirli bir süre zarfında, bireylerin yaşam alanlarını anlamlı bir mesafe katederek değiştirmeleri şeklinde tanımlanabilir ve bu sürecin aktörleri olan göçmenler, hem kendilerini hem de etraflarındaki toplumsal yapıları dönüştürme gücüne sahiptirler. Göç olgusu, iklimden güvenlik ihtiyaçlarına, daha iyi yaşam koşullarının arayışından zorunlu yer değiştirmelere kadar çeşitli sebeplerle gerçekleşir ve bu seyahatler sırasında göçmenler, kendi kültürel miraslarından parçaları ve kişisel kimliklerini de beraberlerinde getirirler (Kaplan & Chacko, 2015). Bu taşınan değerler, göçmenlerin yeni yurtlarında kurdukları topluluklarda, etkileşime girdikleri farklı kültürlerle zengin ve çok boyutlu bir karşılıklı etkileşim yaratır. Göçmenlerin, farklı bir coğrafyaya ayak basmalarıyla beraber, onların

dinleri, dilleri ve kültürleri gibi unsurlar, ev sahibi toplumların kültürel dokusuna yeni renkler katmaya başlar. Göker (2013) ve Çağırkan (2016) tarafından belirtildiği üzere, kimlik kavramı da bu süreçten büyük ölçüde etkilenir; çünkü göç, "var olmak" ve "var olmamak" arasındaki sınırları zorlayarak, bireylerin hem kendilerini hem de ait oldukları toplulukları yeniden tanımlamalarına zemin hazırlar.

Göç süreci, bireylerin kimlik ve aidiyet anlayışlarını temelden sarsarak, yeni bir toplumsal ve kültürel bağlamda kendilerini yeniden konumlandırımlarını gerektirir. Kişinin kimlik inşasında, milli bağlar, sosyal gruplar, kültürel çevreler ve dini inançlar gibi aidiyet duygusuyla yakından ilişkili unsurlar belirleyici olur. Göçmenler, aidiyetin bu çok katmanlı yapısını taşıırken, aynı zamanda 'ötekileştirme' ile karşı karşıya kalırlar çünkü kimlik inşası sıklıkla kişinin kendini nasıl tanımladığı kadar nasıl tanımlanmadığıyla da ilgilidir (Pieterse, 2001). Göçmenler, özellikle postmodern çağda, hem fiziksel hem de metaforik anlamda 'yersiz-yurtsuzlaşma' deneyimleri yaşayabilir ve bu durum kimlik krizlerine, belirsizliklere yol açabilir. Göçmenlik deneyimi, bireylerin ve toplumların kimlik politikalarına yön verirken, göçmenlerin karşılaştıkları sınırlamalar ve stereotipler, onların kendilerini tanımlama ve kabul edilme mücadelelerinde yeni kimlik stratejileri geliştirmelerini zorunlu kılar (Göker, 2013).

Göç, bizi köklerimizden koparıp yabancı topraklara taşısa da, aslında bizi daha da geniş bir dünyaya ve yeni benliklere açar. Yeni topraklarda ayaklarımızı sağlamlaştırırken, farklı kültürlerle harmanlanan kimliklerimizi keşfederiz. Bu yolculukta yaşanan zorluklar, içsel çatışmalar ve aidiyet arayışı, her bir göçmenin kendine özgü hikayesini oluşturur. Ancak bu hikayeler, bize sadece kim olduğumuzu değil, kim olabileceğimizi de gösterir. Aidiyetin yeni anlamını bulmak, hem bireysel bir serüven hem de ortak bir deneyimdir. Bu serüven, toplumla bütünleşmeyi ve kendi kimliğimizi yeniden şekillendirmeyi içerir. Her yeni etkileşim, göçmenlerin kimlik ve aidiyetlerini zenginleştirir ve bu, kendimizi ve birbirimizi daha iyi anlamamızın yolunu açar. Yani, göç, kimlik ve aidiyet arayışı; kaybedilenlerin ve kazanılanların, eskinin ve yeninin, bilinenin ve keşfedilenin hikayesidir.

KAYNAKÇA

5 - "Kimlik Karmaşası" - Süleyman Baş

- -Arslan, E. (2008). Rikson'un psikososyal gelişim dönemleri ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (19), 53-60.
- -Brubaker, R., & Cooper, F. (2000). Beyond" identity". Theory and society, 29(1), 1-47.
- -Çelik, F. ve Akkoyun, A. Z. (2022). İnternet Bağımlılığının Kimlik Kargaşası ve Benlik Saygısıyla İlişkisi: Ampirik Bir Değerlendirme. Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi, (9), 141-153.
- -Demir, N. (2019). Kendine zarar verme davranışı olan ergenlerde bağlanma stilleri, kimlik karmaşası ve benlik saygısının incelenmesi. (Yayımlanmış tıpta uzmanlık tezi). Kocaeli Üniversitesi, Türkiye.
- -Dereboy, İ.F. ve Dereboy, Ç. (1997). Batılılaşma ve Kimlik Direnci: Psikososyal Bir Yaklaşım. Cumhuriyet, demokrasi ve kimlik. Bağlam Yayıncılık.
- -Dumas, P. (tarihsiz). Ceotudent. ÖSS'de Türkiye 56'cısı Olan Harvard Mezunu Anlatıyor: Başarı mı, Mutluluk Mu?, <https://ceotudent.com/ossde-turkiye-56cisi-olan-harvard-mezunu-anlatiyor-basari-mi-mutluluk-mu>. Erişim:9 Aralık 2023.
- -Erikson, E. H. (1968). Identity youth and crisis (No. 7). WW Norton & company.
- -Yabacı, A., Mehmet, K. U. R. T., Nazmi, Ö. Z., Özdemir, M., ve Aydın, R. (2021). Pandemi Sürecinde Lise Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Düzeyi Ve Kimlik Karmaşası İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. Atlas Sosyal Bilimler Dergisi, 1(8), 4-4.

Görsel Kaynakça

- <https://tr.pinterest.com/pin/487233253445250116/>
- brendanmonroe.tumblr.com
- rookiemag.com
- vitruvi.com

9- Kimlik Gelişiminin Uyum Sorunlarına Etkisi - Berivan Acet

- Balkaya, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimlik duygusu kazanım düzeylerinin bazı kişisel-sosyal ve ailesel nitelikler ile suç davranışı düzeyi bakımından incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Türkiye.

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. American psychologist, 55(5), 469-480.
- Çuhadaroğlu, F.(1989). Üniversite gençlerinde kimlik bocalamaları. Üniversite Gençliğinde Uyum Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları, Bilkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi, Ankara Türkiye, Kongre Özet Kitabı sayfa:35-39.
- Çuhadaroğlu, F.(2001). Ergenlik döneminde psikolojik gelişim özellikleri. Katkı Pediatri Dergisi, 21:863-868.
- Dereboy, İF.(1993). Kimlik Bocalaması: Anlamak, Tanımak, Ele Almak. Özmert Ofset.
- Erikson, EH. (1968). Identity: Youth and Crisis. W. W. Norton.
- Marcia, J.(1993). The relational roots of identity. In Discussions on Ego Identity (Ed J Kroger):34-65. NJ, England, Lawrence Erlbaum Associates.
- Marcia, JE.(1994). The empirical study of ego identity.
- Morris, P.(1996). Community beyond tradition. Detraditionalization: Critical reflections on authority and identity, 222-249.
- Öztürk, O.(2002). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Nobel Tıp Kitabevleri.

Görsel Kaynakça

- <https://tr.pinterest.com/pin/25121710416083817/>
- behance.net

13- Ergenlik Döneminde Aile İletişimi ve Kimlik Gelişimi - Semih Ülker

- Harsej, K., vd. (2021). "Communication patterns in families and their impact on adolescent identity development." Family Dynamics, 40(4), 567-584.
- Karairmak, Ö., Özeke-Kocabaş, E., & Toker, N. (2016). "Ergenlik döneminde olumsuz kimlik gelişiminin etkileyen faktörler." Psikoloji Araştırmaları Dergisi, 20(3), 45-63.
- Meszaros, P. S., vd. (2017). "Exploring adolescent self-discovery: The role of family communication on ethnic identity and career aspirations." Journal of Youth Studies, 18(5), 621-638.

- Özeke-Kocabaş, E., Toker, N., & Kararımak, Ö. (2016). "Ergenlerde olumsuz kimlik gelişiminin önlenmesine yönelik aile rehberlik programı." Yaşadıkça Eğitim, 30(2), 1-20.
- Smith, J., & Hart, A. (2020). "The role of peer relationships in adolescence: Exploring social skills, empathy, and self-expression." Journal of Adolescent Development, 25(3), 112-130.

Görsel Kaynakça

- rafaellopez.com
- behance.net
- <https://tr.pinterest.com/pin/8233211825593571/>

16- Cinsel Kimlik ve İlişkili Kavramlar

- Mücahit Akkaya

- Korkmaz-Çetin, S., Yektaş, Ç., Bildik, T., Dalkılıç, M., & Tamar, M. (2014). Ergenlerde cinsel kimlik ve yönelim sorunlarında değerlendirme ve izlem: dört kız olgu. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 21(1), 51-64.
- Mangır, M., & Baran, G. (1990). Çocukta rol özdeşimi ve cinsel kimliğin kazanılması. Eğitim ve Bilim, 14(76), 66-72.
- Özkan-Yazgöl, G. & Ayaz, A. B. (2021). Çocuk ve ergenlerde cinsiyet hoşnutsuzluğu. Journal of Istanbul Faculty of Medicine, 84(S-1), 4-10.
- Özsungur, B. (2010). Cinsel kimlik gelişimi ve cinsel kimlik bozukluğunda psikososyal değişkenler: gözden geçirme. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 17(3), 163-174.

Görsel Kaynakça

- <https://exercicedestyle.tumblr.com/post/121572918992/rene-gruau-rimini-1919-roma-2004-donna-in>
- <https://tr.pinterest.com/pin/64457838412810149/>

18- Kültürel Kimlik Bağlamında Sağır Toplumu

- Sinem Yılmaz

- Alsancak, F. ve Özkan, Y. (2023). Sağır Kültürünün Bileşenlerine Yönelik Betimsel Bir Çalışma: Türk Sağır Topluluğu Örneği. Turkish Studies-Social Sciences, 18(2), 361-385.
- Aydoğdu, B. N. ve Yüksel, M. (2020). Kimlik ve Kültür Bağlamında İşitme Engellilik/Sağırılık. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 10(1), 51-65.

- Baumeister, R. F. (2011). Self And Identity: A Brief Overview Of What They Are, What They Do, And How They Work. Annals of the New York Academy of Sciences, 1234(1), 48-55. Erişim adresi: <https://nyaspubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1749-6632.2011.06224.x> Erişim Tarihi: 08.12.2023
- Hadjikakou, K., ve Nikolarazi, M. (2006). The Role Of Educational Experiences In The Development Of Deaf Identity. The Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 11(4), 477-492. <https://doi.org/10.1093/deafed/enl003>
- Mora, N. (2008). Medya ve Kültürel Kimlik. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5(1), 1-14.
- Oğuz, E. S. (2011). Toplum Bilimlerinde Kültür Kavramı. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 28(2), 123-139.
- Sömen, O. (2022). Türk Sağır ve İşitme Engelli Halk Bilimi.[Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi, Türkiye.
- T.C. İletişim Başkanlığı. (2021). Engelsiz Erişim ve İletişim. Erişim Adresi: https://kulakver.iletisim.gov.tr/uploads/Engelsiz_Eris%CC%A7im_ve_l%CC%87letis%CC%A7im_Kitab%C4%B1_1.pdf Erişim Tarihi: 08.12.2023
- Tacoğlu, T. P., Arıkan, G. ve Sağır, A. (2012). Boşnak Göçmenlerde Göç Ve Kültürel Kimlik İlişkisi: Fevziye Köyü Örneği. Electronic Turkish Studies, 7(1), 1941-1965.

Görsel Kaynakça

- moonassi.com
- deafartteacher.blogspot.com
- kristinlidstrom.com

21- Göçmenlerin Kimlik ve Aidiyet Arayışı - İdil Sera Erfenek

- Çağırkan, B. (2016). Göç, Hibrit Kimlik ve Aidiyet: Yeni Topluluklar, Yeni Kimlikler, İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5(8), 2613-2623. <https://doi.org/10.15869/itobiad.281840>
- Göker, G. (2013). Göç, Kimlik, Aidiyet: Kültürlerarası İletişim Açısından İsveçli Türkler (Yayımlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi, Türkiye

- Kaplan, D. & Chacko, E. (2015). Placing immigrant identities. Journal of Cultural Geography, (32)1, 129-138. DOI: 10.1080/08873631.2015.1004852
- Pieterse, J. (2004). Capitalisms: Asian-European Dialogue after Enron. Asian Journal of Social Science, 32(2), 274-289.

Görsel Kaynakça

- <https://tr.pinterest.com/pin/713609503483723954/>
- <https://www.pexels.com/tr-tr/fotograf/isik-yaratici-toprak-sira-7412073/>

Editörden Görsel Kaynakça

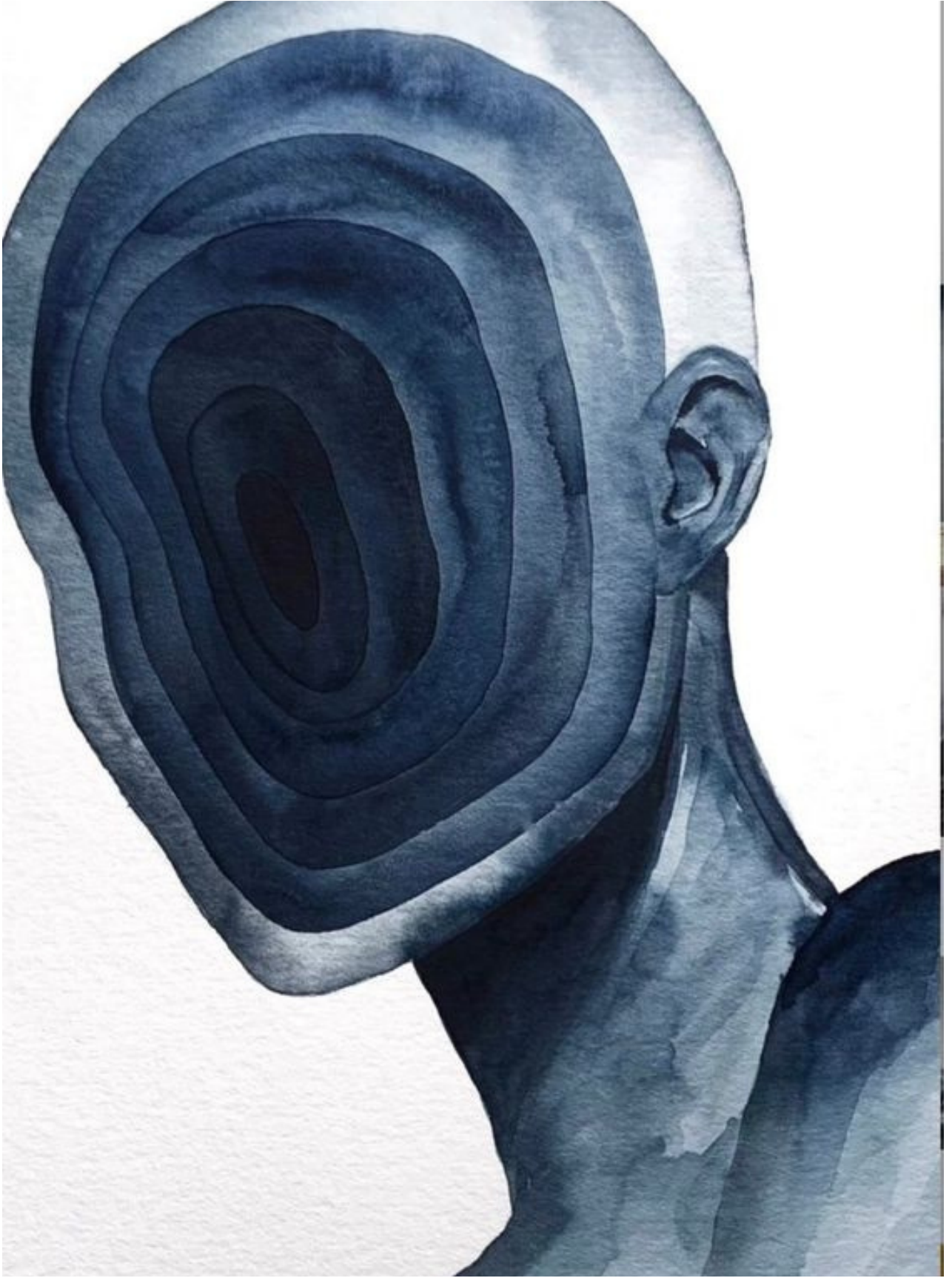
- <https://bldgwlf.com/matt-blease/>

Kaynakça Sayfası Görsel Kaynakça

- behance.net

Arka Kapak Görsel Kaynakça

- <https://tr.pinterest.com/pin/68745923458/>

PSI KOLEKTİF DERGİSİ

SAYI 25 - KASIM - ARALIK 2023